

Рось Л. М.

канд. психол. н., доцент,

ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Державна підтримка дітей і молоді з вадами розвитку і на сьогоднішній день зводиться до певної матеріальної допомоги, надання медичних послуг, лікування. Проблема соціалізації дітей з особливими потребами серйозна і мало вивчена, проте вчені І. Доброскок, А. Зотова, О. Костюшко, Т. Сак, Н. Суховєєва, схиляються до думки про можливість включення дітей з особливими потребами до соціальних відносин шляхом інклюзивного навчання.

У процесі гуманізації та підвищення якісного рівня функціонування освітнього простору країни актуальними стають і проблеми (соціальні, соціально-педагогічні, педагогічні), пов'язані з особливостями запровадження інклюзивного навчання. Соціальні проблеми: недостатні форми соціальної підтримки, недоступність охорони здоров'я, освіти, культури, побутового обслуговування. Перелічені проблеми поділяються на три рівні: проблеми макрорівня (в межах держави); проблеми мезорівня (наявність регіональних умов); проблеми мікрорівня (в сім'ї та її найближчому оточенні). Однією з важливих соціально-педагогічних проблем є розвиток та удосконалення системи спеціальної освіти [3]. Інклюзивна освіта передбачає надання дітям з особливостями розвитку знань не в окремих спеціалізованих навчальних закладах, а у «звичайному» дитячому середовищі (школа, дитячий садок). Педагогічна проблема полягає в роботі з дітьми, які мають вади розвитку та їх батьками, проведення просвітницької роботи з батьками та учнями навчально-виховного закладу, де буде запропонована інклюзія.

Нами було проведено дослідження ставлення студентів 3-го курсу психолого-педагогічного факультету спеціальності «Соціальна педагогіка», бо саме спеціалісти цього фаху будуть формувати майбутню соціальну політику в напрямку соціалізації людей з особливими потребами. До того ж вони, як майбутні спеціалісти можуть реально оцінити можливість запровадження інклюзивного навчання в Україні. Студентам було запропоновано проаналізувати ситуацію такого зразка: «Інклюзивне навчання означає включення дітей з особливими потребами в навчально-виховний процес звичайної школи разом із здоровими дітьми. Існує зарубіжний досвід з цього питання, зокрема запровадження подібної практики в США та Канаді, а в Україні тільки нещодавно в Київській області в одній із шкіл запроваджене інклюзивне навчання. Та багато хто з батьків не погоджується на інклюзивне навчання. А як вважаєте Ви?»
Відповідь підкреслити:

- а) проти інклюзивного навчання;
- б) за інклюзивне навчання.

В результаті було опитано 40 студентів, з яких: 32 – за інклюзивне навчання; 8 – проти.

Студенти виділили такі позитивні риси інклюзивного навчання:

- вилучення дітей з особливими потребами із закладів закритого типу;
- діти ЗНЗ вчитимуться емпатії, взаємодопомозі, терпимості, розумінню чужого горя;
- дітям з вадами надається можливість рівнятись на здорових однолітків.

Серед негативних моментів визначають:

- неготовність дітей, вчителів, батьків до прийняття на навчання дітей з особливими потребами;
- непристосованість навчальних приміщень до навчання дітей з вадами розвитку;
- невідповідність програм навчання, спеціалістів.

Як свідчить міжнародний досвід, вирішення проблем такого роду можливе за умови взаємодії, координування зусиль державних інституцій (охорона здоров'я, освіта, соціальний захист) і суспільства (активне залучення населення,

громадських, неформальних об'єднань, організацій, зокрема інвалідів та їх родичів).

Література

1. Доброскок І. Інтеграція молоді з особливими потребами в сучасне українське суспільство / І. Доброскок // Соціальний педагог. – 2007. – № 10. – С. 37-41.

2. Зотова А. М. Интеграция ребенка-инвалида в среду здоровых сверстников как метод социальной адаптации / А. М. Зотова // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 21-25.

3. Коваль Л. Г. Проблеми соціальної роботи з дітьми та молоддю в Україні / Л. Г. Коваль, І. Д. Зверева, І. О. Хохленков // Вісник Київського університету. Серія: «Соціологія. Психологія. Педагогіка». – Вип. 2. – К.: ІЗМН, 1996. – 136 с.

4. Костюшко О. Методичні рекомендації для вчителів загальноосвітніх та спеціальних закладів щодо процедури переходу до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами // Завуч. – № 19 (липень). – 2009. – С. 23-25.

5. Сак Т. Як соціалізувати дитину з особливостями психофізичного розвитку в інтегрованому класі / Т. Сак // Початкова школа. – 2008. – № 8. – С. 53-55.

6. Суховеева Н. М. Взаємодія сім'ї, громадських та державних організацій як шлях створення сприятливих умов для інтеграції дітей та молоді з особливими потребами у суспільство / Н. М. Суховеева // Вісник ЧДПУ. – Чернігів: ЧДПУ, 2009. – № 61. – С. 157-160. Серія: Педагогічні науки.